

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (5) กำหนดให้โรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการ เรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็น ภารกิจที่สำคัญด้านการจัดการเรียนการสอน ที่ต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิชาการ ต่าง ๆ โดยปกติถือว่าการเรียนการสอนกับการวิจัยในชั้นเรียนต้องดำเนินควบคู่กับ โครงสร้าง สภาพการปฏิบัติการปกติ นอกจากนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเปรียบเสมือนแนวทางในการพัฒนาให้กับนักเรียน เป็นการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู โดยให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ครูทุกคนต้อง ปฏิบัติตาม ไม่ว่าจะเป็นการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความ ถนัดของผู้เรียน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การ เผชิญปัญหาและการประยุกต์ความรู้ เพื่อป้องกันและการแก้ปัญหา ด้านกิจกรรมให้นักเรียน ได้มีที่เรียนรู้จากประสบการณ์ ฝึกการปฏิบัติให้เกิดการทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และ เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผสมผสานการ เรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 54)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไป ยังท้องถิ่นโดยตรง โดยมุ่งสนองความต้องการของท้องถิ่น และให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษา ให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำงานเป็นทีม แสดงออกอย่างอิสระ โดยการทำโครงการงาน เป็นผู้ปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมทุกระบวนการและ

ทุกกิจกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาเต็มตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องเป็นกลไกในการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และครูจำเป็นจะต้องมีศักยภาพ ในการที่จะจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เมื่อกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง บทบาทของครูก็ควรเปลี่ยนไปด้วย เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งในการจัดการเรียนการสอน ต้องจัดให้มีเนื้อหาสาระและกิจกรรม สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นการผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องคิดค้นหาวิธีการและทดลองวิธีใช้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ซึ่งครูสามารถนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้ การวิจัยเป็นการค้นหาความจริงอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนและช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพอีกด้วย (กรมวิชาการ. 2542 : 2)

การวิจัยถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะการวิจัยเป็นวิธีการนำไปสู่การค้นพบคำตอบของประเด็นปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ การพัฒนาหรือการปฏิบัติงานจากผลการวิจัยทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ในทิศทางที่ถูกต้อง การวิจัยจึงเป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา ซึ่ง สิบปนนท์ เกตุทัต (2538 : 1) กล่าวว่า การวิจัยเป็นกิจกรรมที่ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เป็นวิธีการหรือเครื่องมือในการที่จะพัฒนา ภูมิปัญญาของประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยมาก จะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 และมาตรา 30 กำหนดให้ครูผู้สอนใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน โดยให้สถานศึกษาพัฒนาส่งเสริมการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา พร้อมทั้งได้กำหนดให้ดำเนินเป็นยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) โดยให้สถานศึกษาสร้างนักวิจัยฝึกหัด ด้วยการฝึกอบรมครูอาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยใช้การศึกษาเป็นฐานของการวิจัยและดำเนินงานการวิจัย พัฒนานวัตกรรมการศึกษา สื่อ เทคโนโลยี เพื่อประโยชน์สำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 68-69) การนำ

การวิจัยมาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนได้นำการวิจัยมาใช้เป็นกระบวนการควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ ครูต้องใช้การบูรณาการความรู้ ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติในการคิดค้นวิธีสอน สื่อ หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ผสมผสานกับแนวคิดพื้นฐานของการวิจัยในการประยุกต์ใช้ เพื่อการวางแผนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หรือแก้ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นทักษะที่ครูต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญการ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของความเป็นครูมืออาชีพในยุคของการปฏิรูปการเรียนรู้ (ยุทธนา ปฐมวรชาติ, 2544 : 59)

การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียน โดยการประชุมวิชาการและใช้แบบสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถสรุปปัญหาของครูที่เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อที่จะพัฒนาการเรียนการสอนได้ 2 ข้อ คือ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และครูไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ ครูส่วนใหญ่ต่างมีความเห็นว่า ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากว่า รูปแบบของการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ยังไม่มีความชัดเจนและไม่มีความต่อเนื่อง เป็นการส่งครูเข้าอบรมตามที่หน่วยงานอื่นจัด ให้ความรู้วิชาการและจะฝึกปฏิบัติการในวันอบรม เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว ฝ่ายบริหารหรือวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญที่ให้การอบรมไม่ได้นิเทศติดตามผล หรือให้ข้อเสนอแนะ ช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจที่จะดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เพราะเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมาไม่ทราบว่าจะไปปรึกษาใคร ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้รู้สึกว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยุ่งยาก และเป็นการเพิ่มภาระให้กับตนเอง จึงไม่อยากทำวิจัยในชั้นเรียน ครูจึงอยากให้ผู้บริหารจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนและนิเทศติดตาม ให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง จนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ จากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ครูให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน (โรงเรียนบ้านยางเมอ(วีรชนอุทิศ), 2551 : 25)

ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านยางเมอ(วีรชนอุทิศ) จึงมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว โดยการศึกษาและกำหนดวิธีการดำเนินการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นระบบครบวงจร โดยมีการติดตามนิเทศภายในช่วยเหลือแนะนำ หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการแต่ละครั้ง การดำเนินการครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

โดยจะใช้วิธีการและเครื่องมือที่ได้พัฒนาขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและสามารถทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านยางเอน(วีรชนอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านยางเอน(วีรชนอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนบ้านยางเอน(วีรชนอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่
 - 1.1 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านยางเอน(วีรชนอุทิศ) จำนวน 8 คน
 - 1.1.2 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - 1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 คน ประกอบด้วย
 - 1.2.1 วิทยากร จำนวน 1 คน
 - 1.2.2 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

2. กรอบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านยางเอน(วีรชนอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียน ตามกระบวนการขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียนของกรมวิชาการ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน (กรมวิชาการ. 2542 : 7-11) ดังนี้

- 2.1 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
- 2.2 กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา

2.3 พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม

2.4 นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้

2.5 สรุปผล

3. กลยุทธ์การพัฒนาครู การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาครูด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน

4. วิธีการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยในครั้งนี้จะใช้หลักการของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็คแทกการ์ต (Kemmis and McTaggart) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2544 : 13 ; อ้างมาจาก Kemmis and McTaggart, 1988 : 169-170 โดยดำเนินการตาม ขั้นตอนการปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน (PAOR) ประกอบด้วย

4.1 การวางแผน (Planning)

4.2 การปฏิบัติการ (Action)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Observation)

4.4 การสะท้อนผล (Reflection)

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การดำเนินงานที่ครูใช้การศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ โดยจะดำเนินการควบคู่ไปกับการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนตามปกติอย่างเป็นระบบ

2. การพัฒนาครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุน โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน เพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างดี ซึ่งกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนมี 5 ขั้นตอน คือ

2.1 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ต้องการ ศึกษาด้วยความเข้าใจและใช้หลักเหตุผลประกอบ สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ระบุ สาเหตุของปัญหา ตรวจสอบสาเหตุของปัญหาและวางแผนในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน

2.2 กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา หมายถึง การศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น คู่มือ หนังสือ บทความ ผลงานวิจัย แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มา กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการและวางแผนลงมือปฏิบัติในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนา นวัตกรรม

2.3 พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม หมายถึง การสร้างกรอบแนวคิดในทางการ พัฒนาวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบการพัฒนา กำหนดลักษณะ นวัตกรรม จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ออกแบบนวัตกรรม การตรวจสอบคุณภาพวิธีการของ นวัตกรรม และประเมินผลนวัตกรรม

2.4 นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ หมายถึง การกำหนดถึงวิธีการหรือนวัตกรรม ที่ใช้ กำหนดสิ่งที่ต้องการแก้ปัญหาหรือพัฒนา กำหนดผลที่จะได้รับ การสร้างเครื่องมือเก็บ รวบรวมข้อมูล กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.5 การสรุปผลของการวิจัย หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูล การเลือกใช้สถิติที่ เหมาะสมกับข้อมูล การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการดำเนินงานได้ผลการวิจัยที่ สามารถใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนหรือแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

3. การอบรมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยเชิญวิทยากรผู้ชำนาญการทางด้านการทำวิจัย ในชั้นเรียน มาให้ความรู้และแนวทางการปฏิบัติในการทำวิจัยในชั้นเรียน

4. การนิเทศภายใน หมายถึง การให้คำแนะนำ แนะนำแนวทางและให้ความช่วยเหลือ การทำวิจัยในชั้นเรียนแก่กลุ่มเป้าหมาย ให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้

5. ความรู้ความเข้าใจของครู เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้น หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ครอบคลุมหลักการ แนวคิด และขั้นตอน กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการวิจัยในชั้น เรียนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

6. ความสามารถของครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การที่ครูมีพฤติกรรม ด้านความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ ภายใน ซึ่งประเมินจากผลงานเชิงประจักษ์ คือรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครู โดยใช้แบบ ประเมินผลงานการวิจัยในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และแปลผลการประเมินตามเกณฑ์ที่ กำหนด

7. ความพึงพอใจต่อการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ครูโรงเรียน บ้านยางเหนือ(วีรชนอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีความตระหนัก

เห็นคุณค่าและความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน วัตถุประสงค์จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูมีความรู้ความเข้าใจ สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น
3. ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY